

מלאכת הצדיק

צדיק, מהאכתו נעשית בידי אחרים. כך אמר הפיתגס היהודי. כדאי להתייחס אליו?

מי הם ה"אחרים"? מן הפסוק נובע כי אלה אינם צדיקים דווקא. מדוע תיעשה מלאכתו של צדיק בידי לא-צדיקים? מדוע יעשו לא-צדיקים את מלאכתו של צדיק?

מ וכן מאליו שאין להשתמש במושגים של צדיק ורשע בחיים הפוליטיים. שבהם כולם צדיקים, ואין בהם רשעים. חלילה לנו מלחשוב אחרת. אך הנה, ערב הענקת פרסוי השלום באוסלו, קשה להימלט מן האומרה, ששוחריה השלום, מלאכי תם נעשית עלידי אחרים.

מי הם ה"אחרים"? אלה הם אותם האנשים שהתנגדו בכל השנים לפשרות, לוויתורים, לנסיגה, להחזרת שטחים משוחריים, לפגיעה בארץ-ישראל השלמה, לפירוק התנגלויות, להכרה בעם הפלסטיני, והנה דווקא אלה עושים את המלאכה, לפחות בחלקה, ועל כן מקבלים נציגים המובחק ביותר את פרסיובלו לשלום.

רק שוחרישלום טיפש מאד יתרגו על כך, או יקנא באיש. כאשר בחרו ההיסטוריה ו/או הקדושי-ברוך-הוא במנהיג ארץ-ישראלי-משני-עברי-הירדן כדי לחתום על הסכמי קמפ-דייוויד, הם נהגו בפיקחות רבה. כבר נאמר שמתגלה כאן, העורמה של התבונה — דרכה של התבונה להתייגשם בדרכים בלתי-צפויות, ערמוניות. יש הרבה מן הברכה בכך שדווקא מנחם בגין הוא האיש המקבל את הפרס. אך ברכה זו אינה בלתי-מהולה ביסודות שליליים.

כדאי לבדוק את החיוב והשלילי זה גם יחד.

חיוב ברור לכל, ואין צורך לחזור עליו בהרחבה.

די לנו להציג שוב את השאלה, המעריכה בנו צמרמורת: מה היה קורה אילו היינו אנחנו בשילטון, ואילו השגנו אנחנו את הסכמי קמפ-דייוויד? מה היה קורה אז בארץ, ביום הענקת פרסיובלו באוסלו למישהו מאיתנו?

הדימויון הפרוע ביותר יתקשה לצייר את התמונה המדאה. בכנסת היה משטר תהוירובות. מנחם בגין, בשיא כישוריו הדמגוגי, היה מרי-עיד את אמות-הסיפים באולם המליאה, מטר של נאומים חוצבי-להבות וקריאות-ביניים סוערות היה ניתן על ראשי הממרי של המיסכנה.

ברחובות הערים היו נערכות הפגנות נזמרות, רבבות, ואולי מאות-אלפים, היו עולים על מחסומי-המישורה, בתייהחולים היו מתמלאים פצועים משיגי הצדדים, היפגנות נגד הנרי ("ג'רבווי") קסינג'ר, בעת הסכסם-הביניים הקטן, לא היו יכולות לחשב את כחורה כללית לקראת מילי-המתיאחיסוואזו.

יתכן שהתהיפרס לא יכזב היה אף להמריא לאוסלו. המונים היו נשככים על מסלולי נמליהתעופה לפני גלגלי מטוסו. יתכן שהחתן האומלל היה מוכרח מן הארץ מי

שרהיתעופה צבאי.

באוירת ההיסטוריה הכללית, היו קמות וצצות מחתרות. קבוצות של נערים, בשראת מנהיגיו-שוליים שונים, היו מחליטות שלא די בהפגנות, אלא יש לירות בכוגדים כמו בבלבים שוטים.

כ ? זה לא היה מתחיל ביום-אוסלו, ולא היה מסתיים בו. בכל שלב ושלב של תהליך השלום, בכל פעם שהיתה מתבצעת נסיגה, או התפרקות של יישוב, או

הם ראויים לפרס על כך. אך אין הם מבינים את מהות השלום. אין הם חשים במעמקי נישמתם את פעימות ליבו של השלום. הם יכולים לנסח את הפעמים וזכתות עליהם, אך אין הם יכירי לים להפיה בסעיפים רוחחיים. השלום אינו רק עניין של "עובדות בשטח", ובוודאי לא רק עניין של ניסוי-חיים לגאלים, פרי כישורנם של פרופסורי רים דגולים למישפטים. השלום הוא מצב-ריח, הוא רצון

אל-סאדאת ובגין (בשער שבועון ה"פיגארו")

נב של בניאדם חיים, שז מנהיגי גים ושז המוניעמים.

זה נכון לגבי כל שלום. גם אחרי מילי-חמה של שנה-שנתיים, בין עמים היושבים על אדמתם מדוריי-דורות. כאשר מדובר על התפייסות בין עמים השוגלים זה את קיומו של זה, בין מדינות שנוכדו במיחמה וישא ידעו מאז אף יום אחד של שלום — נכון הדבר פיו אלף.

מלאכת-הצדיק אינה מתחילה ואינה מסתיימת במיקרה זה בהחמת הצד השני על פיסטינייר, חשוב ככל שזה יהיה. כי בשלום, ענייניהרוח קובעים כ-90%, וכל העניינים האחרים, היעשיים והמשהיים, קובעים כ-10% הנותרים.

ש לום כזה, פירושו, מלאכה של פיוס רוחני.

פירושו: להבין את האינטרסים של הציד השני, ולעזור לו לספק את האינטרסים שלו ככל האפשר. אך מעבר לזה, שלום כזה פירושו להבין את הרגשות של הצד השני, את רגישויותיו המיוחדות, את רעויותו הקדומות, את אהבו תיו ושניאאותיו.

לשם מה? כדי ליצור את התנאים הררי-חניים שיביאו את השלום, ושיבטיחו את קיומו, אחרי שבא, כדי לעקר את הרעלים הנפשיים שהצטברו, להחליש את הדיעות

הקדומות השליליות, למגר את השינאה, לעורר עד כמה שאפשר חיבה, ואף אהבה. כיצד? עלידי מעשים שישרתו את הירטות האלה, מיחנות מתאימות, ויתורים לרגישויות שונות, גם כשאין רציונליות (דווקא ויתורים כאלה הם הזולים ביותר). ודווקא כאן נכשז הכלל, שמלאכי תו של צדיק יכולה להיעשות עדי ידי אחרים.

ל תכן שציניקאי גאוני יכול היה לבצע מלאכה זו, בלא קורטוב של רגש. יתכן שיכול היה לחשב בדם קר את היסודות הבלתי-רציונליים שבמשוואות השלום, וליישם את המסקנות.

אולם בראשה של ממשדת-ישי ראל, זו העושה עתה את מלאכת-הצדיק, אין עומדים ציניקאים.

עומדים בראשה אנשים בשר-ודם, שגדי-לו בחממה של לאומנות קיצונית, המסרי-גלים אך בקושי רב, ובהצלחה חלקית, להתגבר על הדיעות הקדומות שלהם עצי-מם. בוודאי אין הם מסוגלים להבין את הרגישויות של הצד השני. לשם כך צריכים להבין דרוחו של הצד השני, ואולי — קצת-קצת — גם לחכב את תרבותו, את עי-למו הרוחני.

מילכד אדם יוצא-דופן אחד (עור וייצי-מן, שנתגלה כבעל כישרון נדיר דווקא בי-שטח זה) אין ממשלת-בגין מסוגלת לכך, וזה חל, למרבה הצער, גם על חתן-הפרס. למן הרגע הראשון, נעשה הכל כדי לפי-גוע ברגישויות המצריות, להתעלם מצרכיו הנפשיים של הצד השני, להעליב אותו מדי פעם (בלי כוונה תחילה), לחזק בו את הדיעות הקדומות כלפי ישראל והיהודים, להשאירו במצב מתמיד של תסכול.

אין צורך לחזור אל כל הרשימה: חוסר-המיחווה-הנגדית בעת ביקורו של אנור אל-סאדאט בירושלים, המיפגש האומלל באיס-מאעיליה ופליטות-הפה של בגין בעת מסרי-בת-העיתונאים שם, הנאומים בעת כינוס "הוועדה המדינית" בירושלים, וכל שרי-שרת ההצטרות הבוטות, נאומי-הרהב והחור-דעות המיירות מאז.

נעשה הכל כדי להכין את אלי-סאדאת בעיני העם המצרי, וכדי להכין את מצריים כשמה הרגיש ביותר שלה — יחסיה עם העולם הערבי. נעשה הכל כדי להכריח את נשיא מצריים להפרי כנגדו את ההכטחות שהשמיע באוזני עמו והעוזם הערבי.

בשכועות האחרונים, הגיעה חוסר-רגי-שות זה של ממשלת-בגין לידי שיאים חד-שים. הוויכוח האינסופי על הלינקאג' הי-אומלל, ההודעה האולטימטיבית שנתו זה, חותמים או לא, הסירוב המוחלט לקבוע לוחיזמנים כלשהו, אף בלתי-מחייב לגמרי, להגשמת ההתחייבויות הישראליות בגדה המערבית ורצועת-עזה.

ובעיקר — הכשלת רצונו העז של אלי-סאדאת להכתיר את יווי-מת בטיס חגיגי של חתימת הי-כסם דווקא ביוזיח-השנה לביקורו-ישראל "עמדה בלחצים". בראו: היא תצליח, מן הסתם, לשנות שניים וחצי פסוקים, ולהשיג עלידי כך יתרון זעיר במיסמן הכתוב-הידד!

ותוך כדי כך היא רוצחת את רוח השלום, לאטיזאט, בספיני קחה והחודרה.

א ישויות רבות-דרג אמרה לי, לא מכבר, בדרך המשל: "היהודים לא הרי-גו את ישו, הם רק עינו אותו עד שמת." הוא לא התכוון לחקור את קורותיו של ישוע, בן הנגר מנצרת. הוא התכוון למעי-שינו כלפי השלום.

אין אנחנו מרתיעים את המצרים מלח-תום על השלום. הם יחתמו, כי האינטרס-הלאומי שלהם מחייב זאת. אבל אנחנו ממאסים עליהם את השלום עוד לפני שנחתם.

אנחנו לא נשאיר שריד וזכר מאותה התי-להבות סובוטאנית, כנה ואמיתית, שהציפה את העם המצרי, לכל שדרותיו, כאשר נחתת בקאהיר בפעם הראשונה, לפני שנה. נראה שאין מנוס מכך, כאשר מלאכת הצדיקים נעשית בידי "אחרים".